ابلاغ سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه در چارچوب سند چشم انداز بیست ساله - 21 /دی/ 1387

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در نامه ای به آقای احمدی نژاد رئیس جمهور، سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه را ابلاغ کردند.
این سیاستهای کلی در چارچوب سند چشم انداز بیست ساله و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت، ابلاغ شده است.
سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه دارای 45 بند و شامل سرفصلهای: امور فرهنگی – امور علمی و فناوری – امور اجتماعی – امور اقتصادی و امور سیاسی، دفاعی و امنیتی است.
متن ابلاغیه مقام معظم رهبری به رئیس جمهور که همزمان برای رئیس مجلس، رئیس قوه قضاییه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحیم
جناب آقای دکتر احمدی نژاد
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران
با سلام و تحیت
پیش روی بودن دومین پنجسال از سند چشم انداز دوره ی بیست ساله کشور و ابلاغ بعضی از سیاستهای کلی اصولی مانند سیاستهای کلی اصلی 44 از یکطرف و بعضی تحولات جهانی از طرف دیگر اقتضاء می کند که هرچه زودتر قانون برنامه ی پنجساله پنجم کشور با جهت گیری دستیابی به اهداف مرحله ای متناسب با سند چشم انداز بیست ساله تهیه گردد. اینک سیاستهای کلی برنامه پنجم که باید مبنای تهیه و تدوین قانون برنامه ی پنجساله پنجم توسعه ی جمهوری اسلامی ایران باشد، ابلاغ می گردد.
انتظار می رود این سیاستها که با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت تنظیم شده، بتواند در جای جای کلیه فعالیتهای کشور چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا ظاهر گردد. بی گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و مجلس محترم شورای اسلامی و سایر دستگاههای رئیسی نظام می تواند در این باره نقش تعیین کننده ایفا کند.
انتظار دارم در دوره ی پنجساله آینده اقدامات اساسی برای تدوین الگوی توسعه ایرانی ـ اسلامی که رشد و بالندگی انسانها بر مدار حق و عدالت و دستیابی به جامعه ای متکی بر ارزشهای اسلامی و انقلابی و تحقق شاخصهای عدالت اجتماعی و اقتصادی در گرو آنست، توسط قوای سه گانه ی کشور صورت گیرد.
مشارکت جدی اندیشه وران حوزه و دانشگاه در تبیین مقوله ی عدالت و اقتضائات آن نقشی تعیین کننده در این امر دارد. لازم می دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام و هیأت محترم دولت و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه ها که در تنظیم پیشنهادهای مربوط به سیاستهای کلی برنامه ی پنجم نقش آفرینی کرده اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.
نسخه ی حاوی مجموعه ی سیاستها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می شود.
سیدعلی خامنه ای

سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ـ امور فرهنگی
1ـ تکمیل و اجرای طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرح های مهم.
2ـ زنده و نمایان نگه داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به عنوان

یك معیار اساسی در تمام سیاست گذاری ها و برنامه ریزی ها.
3ـ تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقاء کیفیت در تولید.
4ـ مقابله با جریانات انحرافی در حوزه دین و زدودن خرافات و موهومات.
5ـ استفاده بهینه از فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی برای تحقق اهداف فرهنگی نظام.
6ـ ایجاد درك مشترك از چشم انداز بیست ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن.

ـ امور علمی و فناوری
7ـ تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر:
1ـ 7ـ افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به 3 درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش آموختگان دوره کارشناسی به دوره های تحصیلات تکمیلی به 20 درصد.
2ـ 7ـ دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم.
3ـ 7ـ ارتباط مؤثر بین دانشگاهها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخشهای مربوط جامعه.
4ـ 7ـ توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری.
5ـ 7ـ دستیابی به فناوری های پیشرفته مورد نیاز.
8ـ تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقاء کیفی آن بر اساس نیازها و اولویتهای کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش آموزان.
9ـ تحول و ارتقاء علوم انسانی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه ها و روش های آموزشی، ارتقاء کمی و کیفی مراکز و فعالیتهای پژوهشی و ترویج نظریه پردازی، نقد و آزاداندیشی.
10ـ گسترش حمایتهای هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق: ارتقاء منزلت اجتماعی، ارتقاء سطح علمی و مهارتی، رفع دغدغه خطرپذیری مالی در مراحل پژوهشی و آزمایشی نوآوری ها، کمك به تجاری سازی دستاوردهای آنان.
11ـ تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

ـ امور اجتماعی
12ـ تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.
13ـ تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمانهای انقلاب اسلامی، فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیبهای اجتماعی آنان، توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و تواناییهای آنان.
14ـ اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرك و کارآیی، بهبود خدمت رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریتهای موازی، تأکید بر تمرکز زدایی در حوزه های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.
15ـ هویت بخشی به سیمای شهر و روستا، باز آفرینی و روزآمد سازی معماری ایرانی - اسلامی، رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها.
16ـ تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت، اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.

17ـ اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصتها و امکانات و مسؤولیتهای دولتی در صحنه های مختلف فرهنگی و اقتصادی.
18ـ اهتمام به توسعه ورزش و حمایت از گسترش فعالیت های گردشگری با تأکید بر سفرهای زیارتی.
19ـ تأکید بر رویکرد انسان سالم و سلامت همه جانبه با توجه به:
1ـ 19ـ یکپارچگی در سیاستگذاری، برنامه ریزی، ارزشیابی، نظارت و تخصیص منابع عمومی.
2ـ 19ـ ارتقاء شاخصهای سلامت هوا، امنیت غذا، محیط و بهداشت جسمی و روحی.
3ـ 19ـ کاهش مخاطرات و آلودگی های تهدید کننده سلامت.
4ـ 19ـ اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی.
5ـ 19ـ توسعه کمی و کیفی بیمه های سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه های سلامت به 30% تا پایان برنامه پنجم.
20ـ ارتقاء امنیت اجتماعی:
1ـ 20ـ مبارزه همه جانبه با مواد مخدر و روانگردان و اهتمام به اجرای سیاستهای کلی مبارزه با مواد مخدر.
2ـ 20ـ سامان بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیربوکنترل ناهنجاری های عمومی ناشی از آن.
3ـ 20ـ استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری های فرهنگی و اجتماعی.

ـ امور اقتصادی
الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:
21ـ تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل 8% نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:
1ـ 21ـ توسعه سرمایه گذاری از طریق کاهش شکاف پس انداز – سرمایه گذاری با حفظ نسبت پس انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح 40 درصد و جذب منابع و سرمایه های خارجی.
2ـ 21ـ ارتقاء سهم بهره وری در رشد اقتصادی به یك سوم در پایان برنامه.
3ـ 21ـ بهبود فضای کسب و کار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساخت های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری های کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به صورت شفاف و منظم به جامعه.
4ـ 21ـ تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی.
22ـ تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین دستی وابسته بدان با رعایت:
1ـ 22ـ واریز سالانه حداقل 20 درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده های نفتی به صندوق توسعه ملی.
2ـ 22ـ ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.
3ـ 22ـ قطع وابستگی هزینه های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.
23ـ اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظام های قرض الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه گذاری های بزرگ.
24ـ ارتقاء کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارایی، شفافیت و سلامت.
25ـ تحقق سیاست های کلی اصل44 قانون اساسی والزامات مربوط به هر یك از بندها با تأکیدبر:

25ـ1 حمایت از شکل گیری بازارهای رقابتی.
25ـ2 ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست گذاری، هدایت و نظارت).
25ـ3 تنظیم سیاست های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت های غیرمتشکل (نهاد خانوار) به فعالیت های واحدهای حقوقی.
25ـ4 ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی.
26ـ توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آبهایی که از کشور خارج می شود با اولویت استفاده از منابع آبهای مشترك.
27ـ سرمایه گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترك با کشورهای همسایه با رعایت سیاست های کلی اصل 44 قانون اساسی.
28ـ حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.
29ـ تأکید بر راهبرد توسعه صادرات به ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد.
30ـ گسترش همه جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه گذاری و فناوری.
31ـ ارتقاء و هماهنگی میان اهداف توسعه ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد.
32ـ تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی.
33ـ برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج ساله و بودجه های سالیانه با سند چشم انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت.

ب) گسترش عدالت اجتماعی با:
34ـ تنظیم همه فعالیت های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:
34ـ1 جبران نابرابری های غیرموجه درآمدی از طریق سیاستهای مالیاتی، اعطای یارانه های هدفمند و ساز و کارهای بیمه ای.
34ـ2 تکمیل بانك اطلاعات مربوط به اقشار دو دهك پایین درآمدی و به هنگام کردن مداوم آن.
34ـ3 هدفمند کردن یارانه های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه های غیرآشکار.
34ـ4 تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی.
35ـ اقدامات لازم برای جبران عقب ماندگی های حاصل از دورانهای تاریخی گذشته با تأکید بر:
35ـ1 ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرحهای توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات کشاورزی.
35ـ2 گسترش فعالیت های اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیت های بازرگانی خارجی کشور.
35ـ3 کاهش فاصله دو دهك بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که ضریب جینی به حداکثر 35/0 در پایان برنامه برسد.
35ـ4 انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به 7 درصد.
35ـ5 تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی.
35ـ6 توسعه نظام های پیشگیری از آسیب های فردی و اجتماعی.
35ـ7 حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار.

8ـ 35ـ توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به 25 درصد برسد.

ـ امور سیاسی، دفاعی و امنیتی
36ـ تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.
37ـ جهت دهی جریانات سیاسی به پایبندی به ارزش های اسلامی - انقلابی، دفاع از منافع ملی، دشمن ستیزی، قانون پذیری و اصول اخلاقی.
38ـ حمایت از آزادی های مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت.
39ـ اعتلای شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نظام بین الملل به منظور تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی با تأکید بر:
1ـ 39ـ تقویت همکاری های دوجانبه، منطقه ای و بین المللی با اولویت کشورهای همسایه.
2ـ 39ـ تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.
3ـ 39ـ بهره گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
4ـ 39ـ مقابله با افزون خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
5ـ 39ـ تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
6ـ 39ـ حمایت از مسلمانان و ملت های مظلوم و مستضعف بویژه ملت فلسطین.
7ـ 39ـ تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
8ـ 39ـ تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
9ـ 39ـ سازماندهی تلاش مشترك برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه ای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی.
40ـ حضور فعال و هدفمند در سازمانهای بین المللی و منطقه ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه های موجود بر اساس ارزشهای اسلامی.
41ـ ارتقاء نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصتهای صادراتی، جذب سرمایه و فناوری های پیشرفته و کمك به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمه ای مستقل با کمك کشورهای منطقه ای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه.
42ـ تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی، سیاسی و اقتصادی با جهان بویژه حوزه تمدن اسلامی – ایرانی.
43ـ تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمك به ترویج خط و زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.
44ـ تحکیم و ارتقاء امنیت پایدار، فراگیر و تضمین کننده اهداف و منافع ملی با تأکید بر:
1ـ 44ـ تقویت نقش مردم و اطلاعات مردمی در پیشگیری از تحرکات ضد امنیتی.
2ـ 44ـ تقویت و تعامل مؤثر دستگاه های اطلاعاتی، انتظامی و قضایی و هماهنگی بین آنها برای تأمین اشراف اطلاعاتی و مقابله با هر نوع اخلال در امنیت عمومی، اقتصادی و اجتماعی و مقابله با تهدیدهای نرم.
3ـ 44ـ ایجاد سامانه یکپارچه نرم افزاری اطلاعاتی، ارتقاء سطح حفاظت از اطلاعات رایانه ای، توسعه علوم و فناوری های مرتبط با حفظ امنیت سامانه های اطلاعاتی و ارتباطی به منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضاهای رایانه ای و صیانت از حریم فردی و عمومی.
4ـ 44ـ تقویت زیر ساخت های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسست های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی.
45ـ ارتقاء توانمندی های دفاعی و قدرت بازدارندگی به منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقه ای با تأکید بر:

1ـ 45ـ کسب دانش و فناوری های نو و نرم افزارهای پیشرفته دفاعی و نوسازی و بازسازی صنایع دفاعی، افزایش ضریب خودکفایی با توسعه تحقیقات و بهره مندی از همه ظرفیت های صنعتی کشور.
2ـ 45ـ اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان.
3ـ 45ـ گسترش پدافند غیرعامل.
4ـ 45ـ امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها.